

ACKORDSCENTRALEN NYHETER

Prenumerera!

ACKORDSCENTRALEN
NYHETER
DIREKT I DIN MAIL

Maila till

acnyheter@ackordscentralen.se

TEMA LANTBRUK

RISK- OCH FRAMTIDSSPANING INOM LANTBRUK.
LANTMÄNNEN OCH LANDSHYPOTEK
BANK DISKUTERAR.

OMVÄRLDEN STYR DET SVENSKA MJÖLKPRISET.
JERKER NILSSON PÅ SLU KOMMENTERAR.

REKONSTRUKTION AV LANTBRUK.
ERIK OSVALD PÅ ACKORDSCENTRALEN
REDOGÖR FÖR UTMANINGARNA.

Skulderna fördubblade i jordbruket

På tio år har skulderna i den svenska lantbruksnäringen fördubblats till drygt 300 miljarder. Stiger räntan med fyra procentenheter går näringen med förlust. Men Lars-Erik Lundkvist, agronom på LRF, är inte orolig.

Vd har ordet

Högkonjunktur och krisande branscher

Så här lagom till jul så kommer vi med ett temanummer om lantbruk.

Varför gör vi då det? Visserligen gör sig lantbruksnäringen extra påtaglig så här till juletid med skinka och julgröt. Skälet är dock ett helt annat.

Högkonjunkturen håller i sig, antalet konkurser i november var den lägsta siffran sedan 2007. I denna lågräntenivå ser vi dock att kriserna ofta blir branschspecifika och ofta beroende av globaliseringen.

Lantbruksnäringen eller mer specifikt mjölkbönder är en bransch som vi stött på vid ett stort antal tillfällen under de senaste två åren. Globaliseringen har gjort att mjölkpriserna gått ned. Samtidigt har åkermark kraftigt ökat i värde. Utrymmet för misstag hos mjölkbönderna är trots låg ränta små. Välskötta mjölkgårdar går bra men många har det tufft. För de som investerat vid fel tillfälle, inte skött gården på ett helt korrekt sätt och kanske haft lite otur kan konsekvenserna bli förödande. Verksamheten sköts ofta genom enskilda firmor, lån upptas om 10-tals miljoner kronor och förutsättningar till att ta ut lön av betydelse för många är begränsad. Den privata bostaden utgör dessutom en del av gården. Konkursen innebär stor tragik. Vid några tillfällen har det gått att rekonstruera verksamheten enligt lag om företagsrekonstruktion, men det är inte helt lätt.

Oftast innebär konkursen en försäljning av verksamheten till närliggande lantbruk. I bästa fall kan mjölkbonden som tvingades i konkurs genomgå skuldsanering. I detta nummer belyser vi många frågeställningar utförligt.

Vi har tidigare uppmärksammat butiksnäringen som en krisbransch som utmanas av e-handeln. Globala företag som Amazon och Alibaba växer så det knakar. Butikerna blir mer skyltfönster för varumärkena. Omställningen har nog bara börjat och vi kommer följa detta noga under 2018.

Trots den spikraka högkonjunkturen har fastighetspriserna börjat falla. Här har priserna ökat ännu mer än jordbruksmarken. Fastighetsutvecklarna är den bransch som rasat mest på börsen i år, i vissa fall med över 50 %. Fastighetsutvecklare som står mitt uppe i ett projekt har en jobbig tid framför sig. Här kommer vi nog både få se en del tvister och konkurser.

Även om högkonjunkturen står sig några år till leder globaliseringens strukturomvandling till att fler och fler branscher skakas om i grunden. Den som inte ligger i framkant slås helt enkelt ut.

Trevlig läsning!

MIKAEL KUBU

Redaktion

Hans Ödén
hans.oden@ackordscentralen.se
Malin Lundberg Emilsson
malin@lundbergstockholm.se
Anette Norling
anette@lundbergstockholm.se

Produktion

www.lundbergstockholm.se

Text

Gunnar Ljunggren
Anette Norling
Erik Osvald

Layout

Tiina Kinnunen

Foto

Carl Löwstedt Lundell
Tiina Kinnunen

Ansvarig utgivare

Hans Ödén

Tryck

Lenanders Grafiska

Ackordscentralen har sedan 1857 återskapat värden i företag med ekonomiska problem och är en av Sveriges äldsta näringslivsorganisationer. Idag intar vi en ledande position inom vårt verksamhetsområde.

Verksamheten bedrivs från våra kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Umeå, Lund och Kristianstad.

Vår ägare är den oberoende Stiftelsen Ackordscentralen.

Skulderna fördubblade i jordbruket

Foto: LRF

● Lars-Erik Lundkvist

Den svenska lantbruksnäringen hade skulder på 160 miljarder 2007. På tio år har de nästan fördubblats till drygt 300 miljarder. Stiger räntan med fyra procentenheter går näringen med förlust.

– Börjar dessutom värdet på marken falla, då kan det bli problematiskt, säger Lars-Erik Lundkvist som är agronom på LRF, Lantbrukarnas Riksförbund.

GUNNAR LJUNGGREN

Det finns idag cirka 60 000 jordbrukare i Sverige. I grova drag är en tredjedel fritidsjordbrukare, en tredjedel deltidsjordbrukare och en tredjedel driver jordbruk på heltid. Det har skett stora förändringar i näringen på senare år. Det började med Sveriges medlemskap i EU.

– Med EU:s jordbrukspolitik och den öppna konkurrensen på EU:s marknad förändrades villkoren för jordbruket. Vi behövde anpassa oss till nya villkor, säger Lars-Erik Lundkvist.

Enorma summor i jordbruksstöd

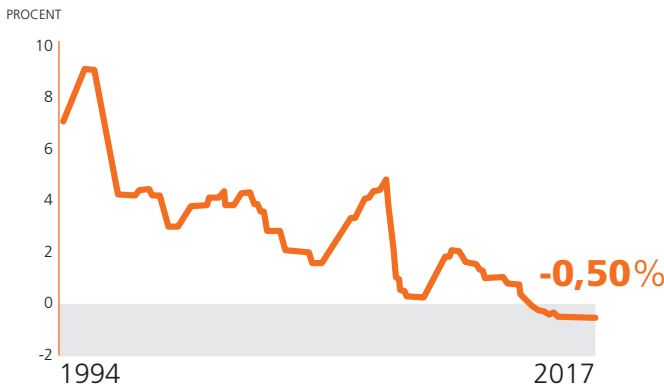
Det är inte bara anpassningen till själva jordbrukspolitiken som förändrat villkoren för svenskt jordbruk. I och med EU-inträdet så ökade bidragen till jordbruket från 4 miljarder året innan Sverige gick med i EU, till 7 miljarder året efter. 2014 hade EU-stöden ökat till nästan 10 miljarder. Det är mer än den totala vinsten i jordbruksnäringen som uppgår till mellan 6 och 9 miljarder per år beroende på om det är goda eller dåliga år. 2016 var ett dåligt år. Priserna föll,

framför allt på mjölk, men kostnaderna ökade. Neringen är numera till stora delar styrd av global konkurrens och priserna pressas. Resultatet före ersättning för eget arbete och eget kapital föll med 18 procent. Utan EU-stöd hade näringen gått med förlust.

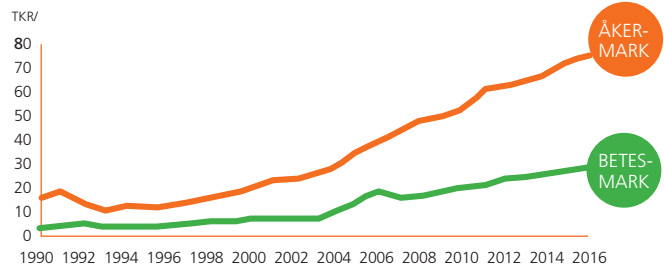
– Lönsamheten är för låg i jordbruksnäringen, den borde vara bättre, säger Lars-Erik Lundkvist, som menar att det gäller att utveckla näringen.

>>

Reporäntans utveckling

KÄLLA: Riksbanken via Macrobond

Prisutveckling för åker-
respektive betesmark i SverigeKÄLLA: Riksbanken
Uppgifterna i diagrammet är justerade för den effekt som de ändrade taxeringsvärden 2005, 2011, 2014 givit upphov till i beräkningsmetoden

>> Skenande priser på jordbruksmark

Men prispressen har inte hindrat att priserna på jordbruksmark har skenat. Före Sveriges EU-inträde kostade en hektar åkermark i genomsnitt 12 000 kronor. Från tidpunkten för Sveriges medlemskap i EU fram till idag har priset på åkermark stigit med över 600 procent. En investering i jordbruksmark har under den här perioden varit en bättre placering än att placera pengarna på börsen. Än bättre hade en placering i åkermark i Skåne varit. Där steg priset på åkermark med 800 procent från EU-inträdet fram till 2015. Året efter backade priserna något i Skåne.

– Jordbruksnäringen såg ljusare på framtiden när Sverige gick med i EU och ränteläget är idag helt annorlunda jämfört med början på 1990-talet, säger Lars-Erik Lundkvist som konstaterar att det finns vinnare och förlorare på prisstegringarna.

– För den enskilde bonden har det ju blivit dyrare att köpa åkermark. Men de som säljer är ju vinnare.

Utvecklingen har lett till att det nu-

mera finns två lag, de som ägt sin åkermark länge och de som köpt när priserna stigit.

– Det är inte ovanligt att jordbrukare ägt sin gård länge. Det är traditionen som ofta styr, det handlar om att förvalta gården till nästa generation. För många tar det också emot att sälja en gård som gått i släkten. Och många av de som ägt sin gård länge har en låg belåning, säger Lars-Erik Lundkvist.

Men belåningen har stigit i den svenska jordbruksnäringen. Skuldsättningen har ökat med 7,2 procent per år sen 2007. Nu är skulderna uppe i över 300 miljarder jämfört med 160 miljarder för tio år sedan. Men räntan i jordbruksnäringen är idag låg. När Lars-Erik Lundkvist tittar i sin statistik konstaterar han att näringen idag i genomsnitt betalar en procents ränta på sina lån. Men han är inte orolig för vad som kan hända om räntorna stiger till ett normalläge.

Stigande ränta utplånar avkastningen

Av de drygt 300 miljarderna som ligger i lån hos näringen finns 100 mil-

jarder i skogsnäringen och resten, 200 miljarder i jordbruksnäringen. Med en uppgång på tre procentenheter i ränta är avkastningen från jordbruket borta. Den avkastning som ska betala löner och avkastning på kapital.

– Det ställer större krav på jordbrukarna när en större del av lönsamheten kommer att gå till räntor. Men många kan lösa det genom till exempel lägre amorteringar, säger Lars-Erik Lundkvist som menar att tillgångsvärdena hos jordbrukarna är goda säkerheter.

– Om jordbruket är belånat med 200 miljarder ska det ställas mot tillgångarnas värde på 700–800 miljarder.

Situationen för bönderna blir betydligt värre om värdena på tillgångarna faller. Minskar avkastningen från jordbrukarnas tillgångar så finns ju risken att tillgångarna faller i värde.

– Faller värdena på jordbrukarnas tillgångar så kan det bli problematiskt, säger Lars-Erik Lundkvist.

Svenskt – ett lyft för bönderna

Ulf Zenk

Clas Otterheim

Hållbara produktionsmetoder skapar goda resultat i det svenska lantbruket. Men på standardprodukter pressas priserna av internationell konkurrens.

Det är också internationellt som Lantmännen växer.

– Den största delen av tillväxten utomlands beror på företagsförvärv, säger Ulf Zenk, ekonomi- och finanschef på Lantmännen.

På Lantmännen anser man att det finns två orosmoment för det svenska lantbruket, den låga räntan och den politiska risken i EU-bidragen. Tillsammans har dessa två faktorer drivit upp priserna på åkerareal till helt nya nivåer.

– Jag tror att de flesta inser att priserna på åkermark idag är väldigt höga. Priserna började stiga när EU-bidragen kom och har fått en extra skjuts med de fallande räntorna, säger Claes Otterheim som är kreditchef på Lantmännen.

Han vill sprida kunskap om riskerna som finns.

– Vi bör varna lantbrukarna för att inte ta dagens räntor för givna. Det är ju högst troligt att vi framöver kommer se att räntorna stiger mot ett normalränteläge, säger Claes Otterheim.

Höga kostnader för att ansöka om EU-bidrag

Men dagens EU-bidrag är inte gratis för bönderna. LRF Konsult hjälper 12 000 lantbrukare att fylla i blanketterna för EU-stöd. I genomsnitt kostar det mellan 3 000 och 4 000 kronor att få hjälp där. Totalt får jordbruksverket in 60 000 ansökningar varje

år. Med LRF Konsults kostnadsbild så betyder det en total kostnad på över 200 Mkr för Sveriges lantbrukare att söka EU-stöd hos Jordbruksverket. På Jordbruksverket arbetar 260 anställda bara med dessa EU-stöd.

– EU:s regelverk ändras dessutom varje år. Var femte år är det större regeländringar, säger Per-Ola Frisell, affärsrådgivare på LRF Konsult.

Det finns också andra delar i det svenska lantbruket som bidragit till en förbättrad lönsamhet. Det gäller framför allt verksamheter som inte är så utsatta för internationell konkurrens. Svenska produktionsmetoder har givit goda resultat.

– Det går bra för de som arbetar med mjölk, kyckling, kött och ägg. Där går det att ta betalt för hållbara produktionsmetoder, kunderna vill köpa svenskt, säger Claes Otterheim.

Lantmännen har en hel del olika verksamheter. Vid sidan av de traditionella så expanderar man internationellt och inom nya sektorer. Omfattningen ökar bland annat inom maskinförsäljning, bagerier och växtförädling. Och så har man ett eget finansbolag.

– Vi har ett finansbolag som

leasar ut lantbruksmaskiner, säger Claes Otterheim.

Men alla de 25 000 lantbrukarna som äger Lantmännen gör inte bara affärer med Lantmännen.

– Vissa av våra ägare gör bara affärer genom oss. Men det finns också många av våra ägare som gör affärer med våra konkurrenter, säger Claes Otterheim som inte har något emot konkurrensen.

– Vi behöver konkurrensen, det är bra för oss.

Verksamheten i det svenska bondekooperativet är inte så svensk-baserat. De svenska mjölkbönderna är nu i minoritet bland Arlas ägare. Lantmännen ägs dock till 100 procent av svenska bönder men försäljningen krymper i Sverige och växer utomlands. För tio år sedan låg Lantmännens svenska försäljning på närmare 21 miljarder. 2016 hade den fallit till 17 miljarder.

– Vi har bland annat sålt Skogholm, Kronfågel och Granngården under den perioden, säger Ulf Zenk som är ekonomi- och finanschef på Lantmännen.

GUNNAR LJUNGGREN

>> Växande verksamhet utomlands

Verksamheten utanför Sverige växer dock. Omsättningen utomlands har fördubblats under tio år. Samma trend går också att utläsa när man tittar på antalet anställda. 2006 var antalet anställda i Lantmännens svenska verksamhet dubbelt så många som antalet utlandsanställda. Tio år senare är rollerna ombytta. 2016 hade Lantmännen fler anställda utomlands än de som jobbar i Sverige.

– Den största delen av tillväxten utomlands beror på företagsförvärv, säger Ulf Zenk som menar att det ingår i den långsiktiga planen för Lantmännen.

– Vi har bestämt att vi ska vara en ledande aktör i spannmålsvärdekedjan i Östersjöområdet. Vi lever på en internationell marknad och måste anpassa oss.

Men i årsredovisningen finns ingen information om hur resultatet ser ut

för utlandssatsningen.

– Vi följer IFRS regler och redovisar resultatet per division, säger Ulf Zenk som menar att de följer sina riktlinjer.

– Vårt uppdrag är att skapa en god lönsamhet på ägarnas gårdar och att optimera avkastningen på deras kapital i föreningen. Och vi har höjt återbäring och efterlikvid. Tillammans med vinsten så delade vi ut drygt 500 miljoner till ägarna 2016, säger Ulf Zenk.

Kommande räntehöjningar inget orosmoment

Landshypotek Bank är en av de större finansiärerna till jordbruket. Men där är man inte orolig för den ökande skuldsättningen hos jordbrukare.

– Vi har goda säkerheter eftersom vi i stort sett bara ger bottenlån till jordbruksnäringen. Det är naturligtvis större risk för de som lånar ut till näringen men med sämre säkerheter, säger Johan Asklund som är företagsmarknadschef på Landshypotek Bank.

● Johan Asklund

Foto: Landshypotek Bank

GUNNAR LJUNGGREN

Det kommer också behövas mer utlåning till jordbruksnäringen under de kommande åren.

– LRF gör bedömningen att näringen behöver ytterligare 100 miljarder kronor fram till 2030, säger Johan Asklund.

Priserna på åkerareal har stigit dramatiskt sen Sveriges inträde i EU. Bland annat EU-bidragen har höjt näringens intäkter.

– Man måste vara medveten om att det naturligtvis finns en politisk risk i jordbruksnäringen, konstaterar Johan Asklund. Det är framför allt risken för politiska ingrepp i EU:s villkor som är oroande. Jordbruksnäringen är beroende av långsiktiga villkor.

Noggrann analys av kunderna

Det finns också en risk i kommande

räntehöjningar. Från 1994 fram till idag har reporäntan fallit från 8-procentsnivån till minusränta. På Landshypotek Bank är man medveten om risken för kommande räntehöjningar.

– När vi fattar beslut om lån tar vi inte bara hänsyn till säkerheterna. Vi gör också en kassaflödesanalys och en analys över räntekänsligheten, säger Johan Asklund.

Traditionellt har antalet konkurser i jordbruksnäringen varit låg i relation till andra näringsgrenar. Johan Asklund ger två förklaringar.

– Dels beror det på jordförvärvslagen som bara tillåter att bönderna själva äger mark. Det finns inte heller samma lönsamhetskrav i jordbruksnäringen som i många andra industrier där man ofta jobbar med betydligt kortare tidsperspektiv, säger

Johan Asklund, som menar att dessa två förutsättningar gör att jordbrukarna försöker undvika konkurs till varje pris. De blir ju personligt ansvariga om de går i konkurs.

En teoretisk risk för prisfall

Liksom hos LRF är man hos Landshypotek Bank inte orolig för fallande priser på åkermark om räntan stiger och därmed avkastningen från åkermarken faller.

– Det finns naturligtvis en teoretisk risk för att priset på mark faller om avkastningen blir lägre. Men vi ger bara bottenlån och de allra flesta kunderna har låga belåningsgrader.

Och.

– Framtidstron i lantbruksnäringen är faktiskt större idag än den varit på 50 år, säger Johan Asklund.

Omvärlden styr det svenska mjölkpriset

På bara fem år har antalet mjölkbönder i Sverige minskat från ungefär 5 000 till 4 000. Bönderna klagar på dålig ersättning, och 18 % tror att de kommer sluta med mjölkproduktion inom 3 år. Många pekar ut Arla som boven i dramat.

ANETTE NORLING

Svenska mjölkbönder är en av de produktionsgrenar inom lantbruket som har haft det tufft lönsamhetsmässigt. Faktum är att avräkningspriset på mjölk ligger lägre idag (omräknat till 2016 års prisnivå) än det gjorde i början av 1940-talet, enligt statistik från Jordbruksverket. Det pratas om mjölkkras, med konsekvent minskat antal mjölkbönder. Arla innehar 50 % av den svenska mjölkmarknaden så det är naturligt att de hamnar i fokus. Varför kan Arla inte betala mer? Och hur påverkar världsmarknaden ersättningen till våra svenska mjölkbönder?

Marknadsekonomi och omvärlden styr

Enligt Jerker Nilsson som är professor i företagsekonomi vid Sveriges lantbruksuniversitet är det inte så enkelt som att beskylla Arla för det som pågår. Mjölkmarknaden är global och påverkas av en marknadsekonomi där utbud och efterfrågan styr. Det är flera faktorer i vår omvärld och därmed världsmarknadspriset som avgör hur mycket Arla kan betala sina bönder.

De viktigaste faktorerna till de senaste årens låga mjölkpriser är enligt Jerker Nilsson:

• EU:s slopade mjölkkvotssystem 2015

Mjölkkvotssystemet innebar att varje land hade tillåtelse att producera en viss volym mjölk. Efter slopningen är det fritt fram och det är framförallt länder där produktionskostnaderna är låga som har utökat sin export. Följden har blivit pressade mjölkpriser.

• Krim-kriget

Sanktionerna mot Ryssland har lett till motsanktioner, som till exempel innefattar mjölk. Den mjölk som skulle exporterats till Ryssland går istället ut på andra marknader, vilket leder till pressade priser.

• Kinas minskade import av nyzeeländsk mjölk

Kina som är en stor importör av nyzeeländsk mjölk har minskat sin import. Det leder till ett mjölköverskott som även det leder till pressade priser.

Det finns idag ett mjölköverskott i Sverige, och en stor del av den mjölk som exporteras gör det i form av mjölkpulver. Mjölkpulver är för övrigt den största exportvaran när det gäller mjölkprodukter. De företag som köper mjölkpulver bryr sig enligt Jerker Nilsson inte om var pulvret är tillverkat.

– Det är bara priset som styr.

Återhämtning med ökade mjölkpriser

Sedan årsskiftet har det skett en viss återhämtning, till följd av en ökad efterfrågan på mjölk och mjölkprodukter i såväl Europa, USA som i vissa tillväxtmarknader. Arla har höjt mjölkpriset med 42 % de senaste 12 månaderna. I ett pressmeddelande säger Arla Foods koncernchef Peter Tuborgh att *”vi förväntar oss att den positiva prisutvecklingen ska fortsätta, och räknar med att behålla denna höga nivå under resten av året”*.

I LRF:s senaste Lantbruksbarometern finns det en ökad optimism bland mjölkbönderna. Den upplevda lönsamheten i år jämfört med förra året visar på en ökning med 82 procentenheter. Prognosen för våren 2018 visar på ett ökat lönsamhetsindex med hela 45 procentenheter.

För att komma tillrätta med det överlag låga mjölkpriset måste det dock till politiska beslut, enligt Jerker Nilsson.

– Svenska bönder har ett för högt kostnadstryck. Det som bör ses över från politiskt håll är djurvälståndslagstiftningen, extrapriser på gödning och högt pris på dieselolja. Dessutom ser jag en viss oro inför ett eventuellt införande av transportskatter, säger Jerker Nilsson.

ERIK OSVALD

Rekonstruktion av lantbruk

Vid rekonstruktion av lantbruk rekonstruerar man oftast fysiska personer. Utöver kunskapen att hantera denna ovanliga situation skiljer sig lantbruk från andra näringar. För att lyckas måste rekonstruktören ha kunskap och förståelse för branschen och verksamheten som inte sällan också innebär ett ansvar för djurs liv och hälsa. Utöver rekonstruktörens kompetens behövs kompetens hos den aktuella banken att i samarbete med lantbrukaren på kort tid hitta och avveckla de olönsamma delarna av verksamheten.

Antalet personer som är sysselsatta inom lantbruk har stadigt minskat genom åren. En anledning är att produktionen blir alltmer effektiv, en annan att marknadsplatsen för lantbruksprodukter blivit mer internationell. Låga fraktkostnader leder till att lantbruksprodukter kan fraktas långväga och ändå vara billigare än de närproducerade. På många gårdar hinner man lägga ned olönsamma delar av sin verksamhet eller sälja gården innan man kommer på obestånd. Detta gäller dock inte alla. Det kan snabbt gå från svarta till röda siffror och detta kan resultera i att den aktuella lantbrukaren försätts i personlig konkurs.

Jordförvärvslagen och även i viss mån skattereglerna har lett till att de flesta gårdar drivs i enskild firma. I många fall drivs verksamheten av ett samägande par genom ett enkelt bolag. Konkurs i dessa fall blir mycket förödande för lantbrukaren och dennes familj som genom konkursen förlorar allt, oftast även sin bostad. I en konkurs med djur och flera anställda kan tiden som konkursförvaltaren har till sitt förfogande att sälja verksamheten och fastigheten/fastigheterna vara mycket kort. Detta

påverkar priset mycket negativt. Konkursen blir oftast även mycket kostsam för fordringsägarna. I konkurser får oprioriterade fordringsägare, de som saknar säkerhet för sin fordran, sällan någon utdelning alls. Den bank som har säkerheterna gör också en betydande förlust.

Rekonstruktion räddar verksamhet med potential

En rekonstruktion enligt lag (1996:764) om företagsrekonstruktion ger möjlighet att rädda den del av verksamheten som har potential framöver. Inom ramen för rekonstruktion kan stora förändringar göras och olönsamma verksamhetsgrenar skalas bort under ordnade former.

Olika lantbruksverksamheter lämpar sig bättre eller sämre för rekonstruktion. Förfarandet innebär att betalning av alla inköp ska ske kontant eller i förskott, och därför är det svårare med verksamheter med lång omsättningstakt, som till exempel växtodling. Principen är att en rekonstruktion underlättas om det finns löpande intäkter som kan betala löpande kostnader. Under rekonstruktionen bistår rekonstruktören lantbrukaren med att identifiera vilka åtgärder som måste

vidtas. Sådana åtgärder kan till exempel vara ombyggnationer av produktionsanläggningen, att avsluta dyra finansieringslösningar och arrenden eller lösa tillfälliga likviditetsproblem till följd av sjukdom i djurbesättningen.

Positivt för både lantbrukare och fordringsägare

Intjäningsförmågan under rekonstruktionen räcker sällan till att bygga upp någon likviditet tillräcklig för att finansiera ackordet. Lantbrukaren har själv normalt inga medel att tillföra då alla medel investerats i fastighet och verksamhet med tillhörande inventarier. Normalt sett är samtliga tillgångar pantsatta. Extern finansiering från annan än den aktuella banken är inte att vänta. För banken är det inte lätt att motivera utökad risk för en kund på obestånd. Rekonstruktionsarbetet måste leda till att verksamheten åter görs lönsam. En framtida resultatbudget måste visa att verksamheten framöver kan klara av att bära alla kostnader. Men lyckas rekonstruktionsarbetet och ett lönsamt lantbruk återskapas så har banken mycket att vinna på att finansiera ackordslikviden.

För att rekonstruktionen ska fungera måste lantbrukaren vara förändringsbenägen, ha bankens förtroende och ha ett fungerande samarbete med rekonstruktören. Det är mycket tufft för lantbrukaren att genomgå en rekonstruktion, men alternativet är långt mycket sämre och en rekonstruktion är ett mycket bättre alternativ för alla. Alternativet rekonstruktion inom lantbruk kan ofta med fördel användas som ett alternativ till konkurs. Ju tidigare rekonstruktören kommer in, desto större är möjligheten att vända lönsamhetskurvan uppåt och rädda värden.

Nytt på Ackordscentralen Syd

Event om framgångsrikt företagande

Ackordscentralen Syd arrangerade Fenixdagen den 26:e oktober. Dagen var fylld av inspirerande och personliga berättelser, och avslutades med en paneldebatt. Key note speaker var Per Holknekt som har upplevt höga berg och djupa dalar med lyckade affärssatsningar i kontrast med missbruk och hemlöshet. Övriga medverkande var Hampus Jakobsson, Nina Christensson, Alexander Zinnert, Charlotta Tönsgård och Fredrik Gustavsson som berättade om sina erfarenheter av entreprenörlivets med- och motgångar.

EU-stöd får pantsättas vid banklån

ANETTE NORLING

HD-domen från 2016 visar att EU-stöd kan användas som säkerhet vid banklån. Landshypotek Bank som drev processen till Högsta domstolen, och vann, är mycket nöjda med beslutet.

– Det var ett otroligt viktigt ställningstagande för svenska jord- och skogsbrukare, säger Martin Kihlberg, tf chefsjurist på Landshypotek Bank.

Bakgrunden till processen som Landshypotek Bank drev handlar om en lantbrukare som ansökte om två former av EU-stöd till jordbruket. När han i samband med detta lånade pengar av Landshypotek Bank, använde han sig av EU-stödet som pant genom en så kallad säkerhetsöverlåtelse. Länsstyrelsen beviljade lantbrukaren EU-stödet men innan Jordbruksverket hade fattat beslut om utbetalning försattes lantbrukaren i konkurs. Då var frågan vem som hade rätt till pengarna – Landshypotek eller konkursboet?

Högsta domstolen (HD) dömde till Landshypoteks fördel. HD konstaterar att förutsättningarna för jordbruksstödet är förutbestämda. De regler som finns ger inget utrymme för olika bedömningar gällande lämplighet av

stödet. ”En fordran på jordbruksstöd av detta slag får därmed i sakrättsligt hänseende normalt anses som tillräckligt bestämd redan vid en ansökan om stödet, dvs. innan länsstyrelsen har beviljat stödet”, skriver HD i sin dom.

Enligt Landshypotek är det vanligt att lantbrukare belånar EU-stöden för att bättre kunna planera och driva sina företag över året, och utan domen hade den möjligheten kunnat försvinna.

– Det har funnits en osäkerhet hos bankerna kring den här typen av pantsättning. Nu har vi fått en dom och kan använda sådana här pantsättningar på ett tryggare sätt. Det gynnar de kunder som vill använda den här lösningen, säger Martin Kihlberg.

Tuff framtid för fastigheter och handel

Cecilia Hermansson, före detta chefekonom på Swedbank, höll under Ackordscentralens årliga höstmingel ett anförande om svensk ekonomi, dess utsikter och framtida kriser. Enligt henne är det inte främst bankerna som kommer råka illa ut vid nästa kris.

– Handeln, fastighetsbolagen och bostadsutvecklarna är de branscher som kommer få problem, säger Cecilia.

Svensk ekonomi är fortsatt god. Industrin generellt sett går väldigt bra, och det märks framför allt på exporten. Arbetslösheten är nere på låga nivåer och vi befinner oss precis intill toppen av en högkonjunktur. De offentliga finanserna är starka och vi har en låg statsskuld. Ändå är Cecilia Hermansson orolig för framtiden, och riktar kritik mot regeringen.

– Regeringen för en alldeles för expansiv ekonomisk politik vilket gör det svårt att klara nästa nedgång, säger Cecilia. Dessutom gör man så otroligt lite när det gäller arbets- och bostadsmarknaderna. Där skulle jag vilja se många reformer. Men eftersom vi har det parlamentariska läget som vi har kommer det inte att hända.

De låga räntorna kommer antagligen att stiga i slutet av nästa år, spår Cecilia. Riksbanken tittar mycket på vad som händer i Europa och hur ECB agerar. Om kronan blir för stark kommer inflationen att sjunka. Då kan det ta längre tid att höja styrräntan.

– Därför har vi i praktiken inte en egen och oberoende centralbank, givet inflationsmålet har vi egentligen redan euron, säger Cecilia Hermansson.

– Bostadsmarknaden innebär också en risk som gör att de inte kan höja

styrräntan så mycket som de skulle vilja göra. Höjer Riksbanken räntan för mycket kommer det dessutom att påverka handeln, som även har andra typer av strukturella problem.

Cecilia tror att bankerna kommer klara nästa kris ganska bra. Hon tror inte att fastighetspriserna kommer sjunka så mycket som vissa förutspår eftersom vi inte har förbyggt oss. På senare tid har det byggts mycket till ett visst segment av lite rikare människor. Just där kommer inte alla bostadsutvecklare att klara sig. Så hon tror att fastighetsbolag och bostadsutvecklare kan få problem framöver, liksom handeln. Detaljhandeln pressas i dagsläget hårt av online-handeln. Vi står inför en gigantisk strukturomvandling och flera stora internationella e-handelsjättar kommer att pressa den butikshandel som finns ytterligare.

När det gäller bostadsmarknaden har Cecilia flera förslag på åtgärder.

– Jag tror att vi behöver bygga enklare bostäder. Och vi måste avreglera hyresmarknaden för att på sikt få en välfungerande hyresmarknad. Dessutom går det inte att ha både ränteavdrag och ingen fastighetsskatt. När fastighetsskatten togs bort borde ränteavdragen ha förändrats samtidigt

eftersom de hör ihop. Man skulle även kunna ta ned reavinstskatten lite.

Hon tror även att konkurserna kan komma att öka framöver.

– Men man kan alltid resonera om hur mycket. Om det ser fortsatt hyfsat ut utomlands tror jag att vi har en bra konjunkturutveckling de närmaste 2–3 åren. Om vi inför amorteringskrav, och gör väldigt stora förändringar samtidigt, kan vi få en större husprisnedgång, och då skulle vi få en konsumtionsdriven konjunkturedgång.

Efter krisen på 90-talet infördes det ett överskottsmål i Sverige, för att ta hänsyn till kommande generationer. Men vid en utvärdering ser man att dessa mål inte alls har nåtts.

– Vid nästa lågkonjunktur kommer vi inte ha så goda möjligheter att stimulera ekonomin med hjälp av statsfinanserna om överskottsmålet ska nås, säger Cecilia Hermansson. Och dessutom finns det inte så goda möjligheter att få fart på ekonomin med räntesänkningar, för ränteläget kommer vara ovanligt lågt i utgångsläget.

ANETTE NORLING

Nytt på Ackordscentralen

Ackordscentralens höstmingel

Den 22 november var det dags för Ackordscentralens årliga höstmingel. Cecilia Hermansson, före detta chef-ekonom på Swedbank, hade ett uppskattat anförande om svensk ekonomi, dess utsikter och framtida kriser. Under kvällen delades stipendium ut till Wiktor Brandell för sin uppsats Ansvarsgenombrott – en principiell analys av rättsinstitutets existens i svensk rätt.

Stiftelsen Ackordscentralens stipendier

År 2007 beslutade Stiftelsen Ackordscentralen att instifta stipendium i syfte att uppmuntra och stimulera intresset för fördjupade studier inom ämnesområden som anknyter till Ackordscentralens verksamhet. Syftet var även att utöka kontakterna med universitet och högskolor. Stipendierna delas ut av Ackordscentralen Stockholm, Ackordscentralen Väst, Ackordscentralen Syd och Ackordscentralen Norrland. Mer information om hur du ansöker om stipendierna finns på www.ackordscentralen.se.

Profilen

Erik Osvald

Jurist på Ackordscentralen Stockholm.

Bakgrund: Erik har en juristexamen från Stockholms universitet. Han har arbetat som advokat på flera olika advokatbyråer och har även erfarenhet från bankvärlden. Sedan 2001 är Erik anställd som jurist på Ackordscentralen Stockholm.

Familj: Hustru och två barn, en dotter och en son.

Fritid: Familjen, båtliv i Stockholms skärgård och skidåkning i Alperna. Erik har tidigare kappseglat och äger bland annat en Hobie Cat. Han har en förkärlek för att meka och skrota runt på sommarstället. Tycker också om att laga mat och bjuda hem kamrater.

Din roll på Ackordscentralen Stockholm?

Jag arbetar huvudsakligen som konkursförvaltare och rekonstruktör, men även som likvidator.

Vilken typ av ärenden hamnar på ditt bord?

På Ackordscentralen får vi in alla typer av ärenden, så det är väldigt varierat. Min inriktning har kommit att bli lantbruk.

Kan du beskriva en typisk arbetsdag?

En typisk arbetsdag börjar med en kopp kaffe. Sedan sker mycket kontakt per mejl och telefon för att hantera frågor som uppkommer. Det är alltid flera ärenden igång samtidigt som alla befinner sig i olika faser. Det dyker ofta upp nya saker under dagen så det gäller att kunna omprioritera och förstå vad som är viktigast för stunden.

Vad tycker du är mest intressant med obeståndsrätt?

Att det är så mångfacetterat. Så många branscher som jag knappt visste existerade har jag både avecklat och rekonstruerat. Kontakten med människor i kris är utmanande och utvecklande. För att syssla med obeståndsrätt måste du vara beredd att alltid tänka i nya banor för att nå det bästa resultatet. Friheten i yrket är stor. Du har ett stort ansvar gentemot borgenärerna men du slipper en enskild klient som styr ditt arbete.

Vilken nytta har du av din erfarenhet från olika advokatbyråer i din nuvarande roll?

Den tiden gav mig en betydelsefull erfarenhet av affärsjuridik. Kunskapen ger mig en bättre helhetsbild och en bredare bas för det affärs-mässiga i obeståndshanteringen.

Du har stor erfarenhet av lantbrukskonkurser. Vilken är den största utmaningen för konkursförvaltaren i sådana fall?

Största utmaningen är att vidta rätt åtgärder. Att plötsligt vara ansvarig för till exempel 2 000 grisar ställer andra krav på dig som förvaltare. Kanske har du bara gårdens personal kvar i en dryg månad efter konkursen och på den tiden måste du hinna finna en köpare som betalar bra. Djurens välmående måste prioriteras, samtidigt är ofta mycket av verksamheten eftersatt. Då är rätt prioriteringar väldigt viktigt. Du behöver även ha rätt kunskap om alla EU-bidrag, växtodling med mera som representerar stora värden även i en konkurs. Jordbruk stannar aldrig upp.

I början av din karriär arbetade du på en advokatbyrå i USA. Vilka råd har du till unga jurister som vill prova på en utlandstjänstgöring?

Jag tycker att alla som får möjligheten ska ta den. Det är så otroligt givande. Förutom språket är det väldigt utvecklande att se hur man praktiserar juridik i ett annat land. Även om det juridiska systemet kanske är ett annat är verktyget i grund och botten ganska mycket detsamma.

ACKORDSCENTRALEN STOCKHOLM AB
Strandvägen 35
114 56 Stockholm
08-670 44 00, fax: 08-670 44 99
info@ackordscentralen.se

**ACKORDSCENTRALEN VÄST AB
Göteborg**
Box 2525
Besöksadress: Västra Hamngatan 14
403 17 Göteborg
031-10 54 50, fax: 031-711 10 03
acgbg@ackordscentralen.se

Borås
Yxhammarsgatan 27
503 31 Borås
033-22 28 50, fax: 033-22 28 55
acboras@ackordscentralen.se

**ACKORDSCENTRALEN SYD AB
Malmö**
Nordenskiöldsgatan 24
211 19 Malmö
040-741 85, fax: 040-23 19 49
acmalmo@ackordscentralen.se

Lund
Trollebergsvägen 14
222 29 Lund
046-33 34 80, fax: 046-33 34 81
aclund@ackordscentralen.se

Kristianstad
Östra Storgatan 44
291 31 Kristianstad
044-10 25 00
acksd@ackordscentralen.se

ACKORDSCENTRALEN NORRLAND AB
Besöksadress: Västra Esplanaden 2
Box 4066
904 03 Umeå
090-70 62 00, fax: 090-17 87 60
acnorrland@ackordscentralen.se